

ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

ПРОГРАМА ЗА СЛОБОДНИ ЧАСОВИ НА УЧИЛИШТЕТО

УЧЕЊЕ НА РАБОТНО МЕСТО

IV година

ЗА СИТЕ СТРУКИ И ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛИ

Скопје, 2012 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИСКИ ПОДАТОЦИ

1.1. Струка во која се реализира програмата: сите струки

1.2. Образовен профил во кој се реализира програмата: сите образовни профили

1.3. Година во која се реализира програмата: четврта

1.4. Назив на програмата: Учење на работно место

1.5. Област (подрачје): кариерен развој – учење на работно место

1.6. Број на часови: 66

Изработката на оваа програма е подржана од страна на проектот на УСАИД „Младинска мрежа за стекнување вештини за вработување„

2. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

По совладувањето на програмата **учење на работно место** ученикот стекнува знаења, вештини и се оспособува да:

- ≠ ја разбере важноста на учењето преку работа на работно место;
- ≠ ги идентификува сопствените вештини, способности и работни вредности;
- ≠ води информативно интервју со потенцијален работодавач-домаќин;
- ≠ ја познава улогата и одговорностите на учесниците во програмата учење на работно место;
- ≠ ги идентификува можностите и чекорите за реализација на посета на компанија;
- ≠ ги идентификува можностите и чекорите за успешна реализација на набљудување на работно место;
- ≠ извршува одредени работни задачи на работно место, согласно потребите и налогот на работодавачот;
- ≠ согледува можности за водење на сопствена фирма и самовработување;
- ≠ врши самооценување на постигнатите резултати;
- ≠ користи инструменти за следење, оценување и евидентирање на учењето;
- ≠ врши евалуација на процесите;
- ≠ предлага можни решенија за подобрување на учењето на работно место.

3. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС – ТЕМИ И АКТИВНОСТИ

Теми	Цели	Активности	Број на часови
1. Вовед во програмата	Ученикот да: ≠ се претставува во различни групи; ≠ ја сфаќа важноста на учењето преку работа на работно место; ≠ ги познава придобивките од учењето на работно место; ≠ ја разбира содржината, природата и структурата на програмата.	≠ Претставување/запознавање на членовите во парови и во група; ≠ претставување на целите и содржината на програмата; ≠ објаснување на крајната цел на програмата; ≠ дискутирање за содржините на програмата.	4
2. Вештини, способности и работни вредности	Ученикот да: ≠ ги познава категориите на вештини; ≠ ги дефинира сопствените вештини; ≠ ги претставува вештините пред потенцијалниот работодавач-домаќин; ≠ ги проценува сопствените интелигенции; ≠ ги дефинира сопствените способности; ≠ ги претставува способностите пред потенцијалниот работодавач-домаќин; ≠ ги дефинира сопствените работни вредности; ≠ ги прилагодува сопствените вредности со работата што ја избрал.	≠ Утврдување на сопствените вредности на ученикот преку формулари за откривање на адаптивни, преносливи и професионални вештини; ≠ претставување на сопствените вештини пред работодавачите; ≠ проценување на интелигенциите преку листи за проценување на повеќекратни интелигенции кај учениците (користење листи за самопроценување и проценување од врсниците); ≠ определување на сопствени вредности преку листа за работни вредности; ≠ прилагодување на сопствените работни вредности со идното занимање.	8

<p>3. Избор на работодавач - домаќин</p>	<p>Ученикот да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ≠ врши избор/селекција на работодавач; ≠ идентификува потенцијален работодавач и можни пристапувања до истиот; ≠ поднесува апликација/мотивациско писмо кај работодавач за учество во учење на работно место; ≠ води интервју со потенцијален работодавач-домаќин; ≠ ги евидентира резултатите од информативниот состанок со потенцијален работодавач-домаќин; ≠ ја идентификува улогата и одговорноста на учесниците во програмата за учење на работно место; ≠ ја познава содржината на писмото за информирање на родителите; ≠ ја разбира содржината на договорот за изведување практична обука на учениците кај работодавачите; ≠ ги сфаќа условите под кои може да се раскине договорот за реализација на практичната обука на учениците кај работодавачите. 	<ul style="list-style-type: none"> ≠ Пополнување на апликација кај работодавач - домаќин за учество во програмата за учење на работно место; ≠ водење на евиденција за информативен состанок со потенцијален работодавач-домаќин; ≠ запознавање со содржината на базата на податоци за Регистерот на работодавачи кои примаат ученици на практична обука; ≠ запознавање со одговорности на учесниците во програмата за учење на работно место; ≠ пополнување на писмо за информирање на родител/старател; ≠ пополнување на договорот за изведување практична обука на учениците кај работодавачите; ≠ запознавање со условите за раскинување на договорот за изведување практична обука на учениците кај работодавачите. 	<p>10</p>
---	--	---	------------------

<p>4. Посета на компании</p>	<p>Ученикот да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ≠ ја сфаќа важноста за соодветен избор на компании; ≠ ги идентификува можностите за реализација на посета на компании; ≠ ги запазува чекорите за успешна реализација на посета на компании; ≠ ги изведува потребните активности при посета во компании; ≠ ги евидентира информациите добиени при посета на компанија; ≠ ги анализира позитивните и негативните страни од посетата на компанијата; ≠ ги презентира своите согледувања од посета на компанија; ≠ ги развива вештините и способностите за соодветно однесување при посета на компанија. 	<ul style="list-style-type: none"> ≠ Организирање еднодневни посети на компании, во помали групи, со цел информирање за компанијата, индустријата во која компанијата работи, работните места кои постојат во компанијата; ≠ подготвување на учениците за успешна посетата на компанијата: <ul style="list-style-type: none"> • вовед за целите на посетата; • краток опис на компанијата; • причината зошто е избрана компанијата; - прелиминарно истражување за компанијата која се посетува во помали групи; ≠ пополнување на формулар за посета на компанија; ≠ презентирање на формуларите и импресиите на учениците од реализираната посета на компанија. 	<p>16</p>
<p>5. Набљудување на работно место</p>	<p>Ученикот да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ≠ ги идентификува можностите и чекорите за реализација на активноста за набљудување на работно место во компанија; ≠ ја препознава содржината на активностите во процесот на набљудување на конкретно работно место; ≠ ги воочува работните услови и работното опкружување на различни работни места; 	<ul style="list-style-type: none"> ≠ Подготвување на учениците за изведување на активноста набљудување на работно место преку: <ul style="list-style-type: none"> • утврдување на компанијата/те во кои ќе се набљудуваат работни места; • распоредување на учениците во однос на нивниот интерес за компанијата и работното место; • споделување информации за компанијата/и каде ќе се врши набљудување на работно место; 	<p>16</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ≠ ги евидентира информациите добиени при набљудувањето на работно место; ≠ ги анализира позитивните и негативните страни од набљудуваното работно место; ≠ изведува заклучоци во однос на соодветноста на набљудуваното работно место за својот понатамошен кариерен и професионален развој; ≠ изготвува извештаи од реализираното набљудување на работно место; ≠ ги презентира своите согледувања од набљудувањето на работно место; ≠ ги развива вештините и способностите за соодветно однесување во компанија при набљудување на работно место; ≠ ги развива вештините и способностите за набљудување на работно место. 	<ul style="list-style-type: none"> • давање насоки што треба да се набљудува; • зголемување на интересот кај учениците преку презентирање на постоечки видео записи, индивидуални или групни истражувања и сл.; • разгледување на формулар за набљудување на работно место. ≠ реализирање на активноста набљудување на работно место; ≠ пополнување на формулар за набљудување на работно место; ≠ рефлексивност на наученото од набљудувањето на работното место: <ul style="list-style-type: none"> • дискусии со учениците; • разгледување на извештаите од учениците; • индивидуални или тимски презентации на учениците од реализираното набљудување на работно место и сл. ≠ изготвување на извештај/формулар за рефлексивност на учениците после набљудувањето на соодветното работно место. 	
--	--	--	--

6. Работа на работно место*	Ученикот да: ≠ ги идентификува можностите за стекнување на соодветно работно искуство на работно место; ≠ ги применува технологиите кои се користат во соодветната индустрија/дејност; ≠ стекнува знаења и вештини за извршување на работни задачи во повеќе оддели и на повеќе работни места; ≠ ги применува стекнатите знаења и вештини во реални услови; ≠ ја определува својата идна кариера; ≠ ги подобрува можностите за идно вработување и работа; ≠ ги зајакнува своите вештини за комуникација, тимско работење, менаџирање со време, поставување на приоритети, итн.	≠ Подготвување на учениците за работа на работно место преку: <ul style="list-style-type: none"> • Подготовка на CV • определување на компанија во кои ученикот ќе работи; • давање насоки како да се однесува ученикот на работното место; • дефинирање и опис на работните задачи ≠ рефлексивност на наученото од работата на работното место; ≠ изготвување на извештај за рефлексивност на наученото, преку работа на работно место; ≠ следење и евидентирање на процесот на учење на работно место; ≠ презентирање на согледувањата и стекнатите искуства на учениците од работата на работното место.	12
7. Самовработување*	Ученикот да: ≠ ги идентификува можностите за стекнување на претприемничко искуство; ≠ ги применува во пракса стекнатите знаења и вештини за водење на сопствена компанија,	≠Подготвување на учениците за реализирање на индивидуална претприемничка активност; ≠истражување на можностите на учениците да водат сопствен мал бизнис за време на образованието;	

* Начинот на реализирање на активностите од темата 6 и 7 (работа на работно место и самовработување) е објаснет во точката 4 од програмата.

	<ul style="list-style-type: none"> ≠ ги зајакнува менаџерските вештини: донесување на одлуки, прифаќање на ризик, итн. ≠ ги практикува основните принципи за водење на сопствена компанија; ≠ развива идеја и план за основање на сопствена компанија; ≠ го проверува својот интерес во областа во која размислува да ја гради својата идна кариера; ≠ води комплетна евиденција за финансиското работење на сопствената компанија; ≠ го поттикнува претприемничкиот дух. 	<ul style="list-style-type: none"> ≠ презентирање на основните принципи за водење на мал бизнис; ≠ развивање на план за основање на сопствена компанија; ≠ следење на ученикот во процесот на учење и стекнување на знаења и вештини; ≠ утврдување на процедури за водење на евиденција од страна на учениците за работата на сопствената компанија; ≠ презентирање на евиденцијата и согледувањата на учениците од водењето на компанијата. 	
--	---	---	--

4. ОРГАНИЗАЦИЈА И РЕАЛИЗАЦИЈА

Слободните часови за **учење на работно место** ќе се организираат и реализираат од страна на учениците од сите струки и образовни профили. Реализацијата може да биде и надвор од неделниот распоред на часови со посебно утврден распоред кој ќе одговара на учениците и наставниците. Програмата може да се реализира во сите средни стручни училишта доколку се формира група, согласно со Насоките за програмирање, организирање и реализирање на слободните часови на училиштето. Групата може да биде составена од ученици од различни струки и образовни профили, кои искажале интерес да ја следат програмата. Сите ученици од една група мораат да се на иста возраст, односно од иста година на образование (групата да е составена само од ученици од четврта година).

Реализацијата на програмата треба да се изврши со користење на интерактивни методи и современи техники за работа. Можат да се користат следните методи и техники на работа: учество и работа во пар, дискусија во мала и голема група, работа во мала група, индивидуална работа, играње улоги, игри, бура на идеи, набљудување, презентација, панел дискусија, демонстрација на слики, цртежи, графици и видео записи, впечатоци (индивидуални и групни), повторување, учење преку сопствено откривање, изработка на проектни задачи, решавање на проблемски задачи, компјутерска симулација/ истражувања, и други методи и форми на работа за кои наставникот смета дека ќе дадат подобри резултати во реализацијата на програмата. Особено е важно при реализација на програмата да има интерактивна соработка на сите инволвирани учесници (училишта, компании и локална самоуправа). Учениците да имаат можност да го планираат и развиваат својот кариерен развој преку реализација на програмата учење на работно место со директна соработка со компаниите.

Наставникот/ментор ја планира, организира, насочува и контролира работата на учениците, поттикнува и развива интерес кон истражувачки проекти од областа на кариерен развој – учење на работно место. Во текот на учебната година наставникот задолжително треба да ги реализира сите активности од првите пет теми. Реализацијата на содржините од шестата и седмата тема (работа на работно место и самовработување) ќе зависи од искажаниот интерес на учениците. Предвидените 12 часа за шестата и седмата тема можат да се искористат за остварување на активностите од двете теми или за остварување на активности од една тема (само шестата или само седмата), согласно искажаниот интерес на учениците. Наставникот треба да им даде можност на учениците сами да изберат дали ќе реализираат активности од шестата или од седмата тема. Исто така, доколку некој ученик сака да реализира активности и од шестата и од седмата тема, истото треба да му биде овозможено.

Во групата за слободни часови може да се формираат и помали подгрупи (од 4 – 5 ученици) кои ќе работат на заедничка проектна задача, која ќе биде презентирана кон крајот на наставната година. Доколку групата не може да биде формирана во рамките на еден образовен профил или една струка, во зависност од застапеноста на струките и образовните профили во училиштето и интересот на пријавените кандидати за следење на оваа програма може групите да бидат мешани, односно во секоја група да има ученици од различни струки и образовни профили.

Покрај реализирање на програмата во училиштето, поголем дел од програмата ќе се реализира кај работодавачите, во компаниите и институциите во локалната средина и пошироко.

За секоја активност ученикот води сопствена евиденција, а наставникот евидентира во дневникот на паралелката.

5. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Програмата по **учење на работно место** ќе ја реализираат наставници кои завршиле:

- VII/1 степен или 240 кредити според ЕКТС

Покрај педагошка - психолошка - методска доквалификација и положен стручен испит согласно со Законот за средно образование, наставниците треба да имаат и завршена обука за имплементација на модулите од програмата за „Учење преку работа“.

6. УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА

Предвидените активности во рамките на програмата за слободни часови **учење на работно место** ќе се реализира во компаниите и училиштето. Покрај училница, учениците може да користат и придружни простории и објекти во училиштето: простории за кариерни центри, реални и виртуелни училишни компании, училишни работилници, лаборатории, кабинети и др. Покрај реализирање на програмата во училиштето, дел од програмата ќе се реализира кај работодавачите, во компаниите и институциите во локалната средина и пошироко.

За реализирање на програмата потребно е да му се обезбедат на наставникот следните материјали: табла, хартија на сталак, видео камера, компјутер, Интернет пристап, ТВ или ЛЦД проектор и друг потрошен едукативен материјал.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКА НА ПРОГРАМАТА

7.1. Датум на изработка: јули 2012 година

7.2. Состав на работната група:

1. м-р Зоран Јовчевски, дипл. ел. инж., раководител, советник во Центарот за стручно образование и обука - Скопје;
2. Ридван Зекири, дипл. маш. инж., член, советник во Центарот за стручно образование и обука - Скопје;
3. Бранко Алексовски, дипл. зем. инж., член, советник во Центарот за стручно образование и обука - Скопје;
4. Петар Лазаров, дипл. економист, член, менаџер од „Македонија Експорт Консалтинг” - Скопје;
5. Ѓорѓи Кушевски, дипл. ел. инж., член, специјалист за средно стручно образование и обука во проектот на УСАИД „Младинска мрежа за стекнување вештини за вработување - ЈЕС Мрежа”,

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА ПРОГРАМАТА

8.1. Датум на започнување со реализација: учебна 2012/2013 година

9. СТРУЧНО МИСЛЕЊЕ ОД ЦЕНТАРОТ ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

Стручниот колегиум при Центарот за стручно образование и обука ја усвои програмата за слободни часови на училиштето *учење на работно место* бр. **07-624** од **22.08. 2012** година.